

השירות לציבור הניתן על ידי המינהל ולשכותיו אינו תקין, מאחר שלא הושלמו התכניות שתוכננו על ידו, לשיפורים טכנולוגיים ולהיערכות ארגונית.

המשרד לא הקפיד על אבטחת הנתונים שבמערכת הממוכנת שבשימוש, והיועץ המשפטי של המשרד אף אישר את קבלת הנתונים באופן שלא תחם והגביל במפורש את המותר ואת האסור בשימושם ולא פירסומם לצרכים מסחריים או אחרים. כתוצאה מכך נתאפשר לחברות פרטיות לעשות שימוש בנתונים שהם חסויים על פי החוק, למטרות מסחריות. להפצת נתונים חסויים ללא הגבלה יש השלכות רחבות היקף ופגיעה בצנעת הפרט.

ממצאי מעקב

רישום עמותות והפיקוח עליהן

דו"ח שנתי 33, עמ' 864

הביקורת בנושא רישום עמותות והפיקוח עליהן נערכה בפברואר 1983 ופורסמה בדו"ח השנתי מס' 33 של מבקר המדינה (עמ' 864).

הביקורת התייחסה בעיקר לנושאים אלה: פיגורים ברישום עמותות או במחיקת אגודות שלא הגישו בקשה להירשם כעמותה; היעדר פיקוח וביקורת על עמותות.

בחודש דצמבר 1985 ערך משרד מבקר המדינה מעקב, שתכליתו לבדוק באיזו מידה תוקנו הליקויים שהועלו בדו"ח.

אלה ממצאי המעקב:

רישום עמותות

1. רשם העמותות טרם החל בבדיקה של כ-12,000 האגודות העותומניות לשם מחיקתן של אלה שלא ביקשו להירשם כעמותות ואף לא ביקשו הארכה למועד הרישום, כפי שמסמך אותו חוק העמותות, התש"ם-1980 (להלן - החוק).

2. מאז תחילת החוק נרשמו כ-9,000 עמותות ובשנת 1985 כ-2,000, אך נמשכו פיגורים רבים ברישום עמותות. במחצית השנייה של שנת 1985 המתינו כ-1,000 בקשות להתחלת תהליך הרישום ועוד כ-400 המתינו לסיום הטיפול ברישומן.

הטיפול של יחידת רשם העמותות בבקשה להירשם כעמותה נמשך כשנה תמימה והביא, לעתים, אף לשיתוק פעילויותיהן של עמותות עקב הצורך, למשל, באישור השינוי במורשי החתימה של עמותות, אישור שינויים בתקנוניהן, או אישורים לצורך קבלת פטור ממס הכנסה.

3. עד סוף שנת 1985 הועסק משפטן כסגן הרשם, במשרה חלקית ולא מונה על ידי שר המשפטים, כנדרש בחוק. רק בסוף 1985 מונה לתפקיד זה על ידי שר המשפטים עובד הכשיר להיות שופט של בית משפט שלום, כנדרש בחוק. עובד זה מועסק על פי חוזה מיוחד, שתוקפו יפוג בסוף 1986.

4. מאז הביקורת הקודמת הועסקו ביחידת רשם העמותות שלושה עובדים מינהליים קבועים וכמה עובדים ארעיים שהועסקו לתקופות קצרות בלבד. תחלופת העובדים ביחידה שיבשה את סדרי עבודתה והיוותה גורם בהיווצרות פיגורים ברישום העמותות.

5. רשם העמותות, שהיקף משרתו הוא רק חצי משרה, מועסק גם במשרה של המפקח על הבחירות. בשנת 1983 הוא עסק במרבית זמנו בענייני הבחירות לרשויות המקומיות, שנערכו באותה שנה, ובשנת 1984 בבחירות לכנסת ה-11, שנערכו ביולי אותה שנה, ולא התפנה לעסוק בתפקידיו כרשם. עקב חוסר כוח אדם ביחידה ובשל הפיגור הרב שנוצר בעבודתו, הגיש הרשם, ביוני 1985, את התפטרותו למנכ"ל המשרד; ההתפטרות לא התקבלה.

6. כדי להתגבר על הפיגור בטיפול בתיקים, נמסר במחצית השנייה של 1985 הטיפול בחלק מהם לשלושים מעובדי המשרד. בדצמבר אותה שנה אושרה העסקתם של שבעה מעובדי המשרד בבדיקת 1,500 תיקים נוספים של עמותות, שהטיפול בהם התעכב; ההעסקה הייתה במסגרת 25 שעות נוספות בחודש, שהוקצו לכל אחד עד סיום הטיפול באותם תיקים.

ביקורת ופיקוח על עמותות

1. משנת 1984 מנהל כבר רשם העמותות רישום בדבר קבלת פרוטוקולים ודו"חות כספיים מהעמותות, באמצעות מחשב העומד לרשותו; עדיין אין הרשם דורש מעמותות שאינן מעבירות לידיו את הדו"חות האמורים, כפי שמחייבן החוק, לעשות כן.

2. בסוף שנת 1985 התברר שהמחשב שנרכש בתחילת 1984, לצורך רישום, פיקוח ובקרה על העמותות, אינו מתאים ליעודו, כיוון שאי אפשר להפיק באמצעותו נתונים חיוניים, כמו, מיון עמותות שלא דיווחו לרשם, על פי אזורים שונים בארץ, או על פי תחום פעילותן.

ביקורת המעקב העלתה, כי רשם העמותות עדיין אינו אוכף את דרישות החוק שיאפשרו לו פיקוח על העמותות; הפיגור בטיפול העמותות גבר מאז הביקורת הקודמת ורמת השירות שהוא נותן לציבור עוד ירדה. על משרד הפנים לפעול באורח מהיר להיערכות מתאימה של יחידת רשם העמותות כדי לעמוד בדרישות החוק ובסדרי מינהל תקין.